

Plán vedeckého výskumu SBM na roky 2023 – 2024 (aktualizácia)

Vypracovali:

Mgr. Zuzana Denková, PhD., Mgr. Helena Galková, PhDr. Daniel Harvan, Mgr. Peter Jancsy, Mgr. Mária Janušová, Ing. Lubomír Lužina, Mgr. Tadeáš Macko, Mgr. Adriana Matejková, PhD., Mgr. Tomáš Pastucha, PhD., Mgr. Lukáš Patera, Mgr. Emília Švecová

Obsah

1. Názov: Transformácia regiónu Horná Nitra a ukončenie ťažby hnedého uhlia	3
Perspektíva: Transformácia na Hornej Nitre: Identita baníka v čase.....	3
Perspektíva: Pasportizácia bansko-technických objektov, dokumentácia objektov, technológií a výrobných zariadení v regióne Horná Nitra.....	3
2. Názov: Hospodárske špecifiká banskoštiavnického okresu v rokoch 1918 – 1938.....	4
3. Názov: Banícke sviatkovanie, každodennosť, potomkovia baníkov v období po roku 1989 – 1. etapa. (pracovný názov).....	4
4. Názov: Banskoštiavnické cechy: dejiny remesiel (cechov) a obchodu v Banskej Štiavnici	4
5. Názov: Útlm baníctva v Banskej Štiavnici (90. roky 20. storočia)	5
6. Názov: Koncepcia zeleného múzea – skúsenosti s implementáciou environmentálnych opatrení v múzeu	5
7. Názov: Spracovanie zbierkového fondu banského geológa Ľudovíta Cseha	6
8. Názov: Múzeum v kontexte súčasných kríz (pracovný názov)	6
9. Názov: Rod Grueber a jeho pôsobenie v Banskej Štiavnici.....	7
10. Názov: Symboly baníckej práce zastúpené v archeologickom fonde SBM	9
11. Názov: Hornouhorské bane ako významná železorná základňa stredoeurópskych železiarní: dejiny železorného závodu Máriahuta v majetku Třineckých železiarní v rokoch 1882–1945. (pracovný názov)	12

1. Názov: Transformácia regiónu Horná Nitra a ukončenie ťažby hnedého uhlia

Perspektíva: Transformácia na Hornej Nitre: Identita baníka v čase

Výskumná lokalita: Handlová

Riešiteľ: Mgr. Helena Galková

Časový harmonogram:

- r. 2023 spracovanie výskumných materiálov – odborný článok
- r. 2024 doplňujúce výskumy, výstupy čerpajúce z nazbieraného materiálu (odborno-popularizačný článok/materiál)

Výstupy: odborné články (2) v Zborníku SBM, ktorý bude venovaný Handlovej

.....

Perspektíva: Pasportizácia bansko-technických objektov, dokumentácia objektov, technológií a výrobných zariadení v regióne Horná Nitra

Riešitelia: Ing. Lubomír Lužina, PhDr. Daniel Harvan, Mgr. To máš Pastucha, PhD., Mgr. Peter Jancsy,

Možnosti spolupráce: Banícke spolky, odborníci z HBP a.s. , SBA, Pamiatkový úrad SR

Výstupy: popis a vizualizácia objektov, technológií, techniky, odborné články, popularizačné príspevky – Montanrevue, zborník SBM, databáza, katalóg.

Časový harmonogram:

- 2023: priebežné publikovanie čiastkových výstupov, on-line prezentácie, popularizačné články, publikovanie v Zborníku SBM (v monotematickom čísle venovanom výskumu baníctva na Hornej Nitre)
- 2024: katalóg banskotechnických pamiatok

.....

Parciálny výskum : Materiálová analýza

Riešitelia: Ing. Lubomír Lužina, Mgr. Tomáš Pastucha, PhD.

Metodológia: Kvalitatívna analýza hmotných prameňov súčasného uhoľného baníctva v lokalite Horná Nitra. Vytvorenie kritérií akvizičnej činnosti a selekcia výberu akvizícií podľa stanovených kritérií. Primárny výskum – akvizičná činnosť. Vytvorenie tezauru k téme.

Význam a potreba výskumu: záchrana hmotných pamiatok súvisiacich s ťažbou uhlia v regióne Hornej Nitry, možnosť zachovania kontinuity tvorby zbierkového fondu SBM.

Výstupy: akvizície, materiálová štúdia, inovácia expozície v Handlovej, výstavy, tezaurus

Možnosti spolupráce: Hornonitrianske bane Prievidza, banícke spolky, karpato-nemecké spolky, špecializované archívy

Časový harmonogram:

- 2023: analýza fondov a iných hmotných prameňov a publikovanie výstupov – materiálová štúdia v Zborníku SBM (v monotematickom čísle)

- **2024:** akvizičná činnosť.

.....

2. Názov: Hospodárske špecifiká banskoštiavnického okresu v rokoch 1918 – 1938

Riešiteľ: PhDr. Daniel Harvan

Výskumná lokalita: Banská Štiavnica, Hodruša-Hámre, Vyhne

Výstupy:

Vedecké a odborné výstupy – štúdie, články, publikácia

Časový harmonogram:

- **2023:** archívny výskum, výstup (účasť na konferencii, štúdia)

- **2024:** archívny výskum, výstup (účasť na konferencii, štúdia)

- **Pokračovanie v Pláne VVC 2025:** záverečný výstup (publikácia?)

.....

3. Názov: Banícke sviatkovanie, každodennosť, potomkovia baníkov v období po roku 1989 – 1. etapa. (pracovný názov)

Riešiteľ: Mgr. Helena Galková

Výskumné lokality: mesto a okres Banská Štiavnica.

Výstupy: prezentácie, príspevky na sociálnej sieti, publikovanie v zborníkoch/ku, časopisoch, evidencia nových akvizícií mapujúcich túto tému, účasť na konferenciách

Časový harmonogram:

- **2023:** príprava štruktúrovaných dotazníkov, realizácia rozhovorov, osobné stretnutia, zber materiálu, spracovanie možných akvizícií, rozpracovanie čiastkových tém vo výskume (pribežne aj po r. 2024).

- **2024:** interpretácia, výstupy (napr. prezentácie pri rôznych kalendárnych príležitostiach, šachtágoch, podujatiach SBM), články v časopisoch – porovnávacie štúdie, materiálové štúdie pri možných akvizíciách, podklady k ďalšiemu výskumu po r. 2024.

.....

4. Názov: Banskoštiavnické cechy: dejiny remesiel (cechov) a obchodu v Banskej Štiavnici

Riešiteľ: Mgr. Adriana Matejková, PhD.

Výskumné lokality: mesto a okres Banská Štiavnica, lokalita zapísaná na zozname UNESCO

Výstupy: databáza remeselníkov, obchodníkov, katalóg zbierkových predmetov - cechálií, vedecké a odborné výstupy – odborné a materiálové štúdie, pramenná publikácia *Ad fontes: Banskoštiavnické cechy (15.-19. storočie)*, vzdelávacie výstupy: výstava – *Banskoštiavníckí remeselníci a obchodníci* (priestor: Starý zámok) a katalóg výstavy, edukatívne webináre, online prezentácie s kvízmi pre verejnosť, *popularizačné, marketingové výstupy pre e-shop:* kalendáre – stolové, nástenné, malé, pohľadnice, tušky, perá, záložky do kníh, bloky s motívmi zbierkových predmetov

Časový harmonogram:

- **2023:** digitalizácia, príprava štúdií, scenára výstavy, príprava žiadostí o granty na FPÚ cez IŽM
- **2024:** príprava projektu - *Banskoštiavnické cechy*, publikácie, výstavy + katalógu, sprievodných edukatívnych a marketingových výstupov so zameraním na dejiny banskoštiavnických remeselníkov a obchodníkov

Možnosti spolupráce: Štátny archív Banská Bystrica – pobočka Banská Štiavnica, Slovenský národný archív - Slovenský banský archív v Banskej Štiavnici, Maďarský národný archív v Budapešti, Rakúska národná knižnica, Rakúsky štátny archív vo Viedni

Zbierkové predmety: Slovenské banské múzeum, Stredoslovenské múzeum v Banskej Bystrici, Národná banka Slovenska – Múzeum mincí a medailí v Kremnici, Slovenské národné múzeum – Historické múzeum v Bratislave, Maďarské národné múzeum v Budapešti, Centrálné banícke múzeum v Šoproni, Národné múzeum, Národné technické múzeum v Prahe, Umelecko-historické a Prírodovedné múzeum, Technické múzeum vo Viedni, Rímsko-katolícky farský úrad v Banskej Štiavnici, Banskej Belej, Štefultove, Štiavnických Baniach a CZ ECAV v Banskej Štiavnici.

Možnosti expanzie výskumu po 2024

Širší výskum dejín remesiel a obchodu v Banskej Štiavnici a okolí v 20. storočí, pasportizácia zbierkových predmetov z produkcie banskoštiavnických remeselníkov zachovaných v pamäťových a fondových inštitúciách na Slovensku a v zahraničí (Rakúsko, Maďarsko, Česko, Nemecko), výskum slovacík

Výstupy: akvizície zbierok, doplnenie dokumentácie, odborné štúdie

.....

5. Názov: Útlm baníctva v Banskej Štiavnici (90. roky 20. storočia)

Riešiteľ: Ing. Lubomír Lužina

Výskumná lokalita: Banská Štiavnica

Výstupy: prezentácia, odborný príspevok/článok

.....

6. Názov: Koncepcia zeleného múzea – skúsenosti s implementáciou environmentálnych opatrení v múzeu

Riešiteľ: Mgr. Emília Švecová

Výskumná lokalita: Banská Štiavnica, Slovenské banské múzeum

Výstupy: Prezentácia a udržateľnosť environmentálnych opatrení a verejných aktivít v podmienkach Slovenského banského múzea. Účasť na konferencii 2. česko-slovenský seminár EVVO a vzdelávania pre udržateľný rozvoj. Termín október 2023.

V prípade tematicky vhodnej zahraničnej konferencie, prezentácia s príspevkom v angličtine (prezentácia M. Lenčová).

Časový harmonogram:

- **2023:** výskum implementácie environmentálneho opatrenia - spotreba materiálov, šetrenie energie a akceptácie zamestnancami múzea formou dotazníkového prieskumu, analýzy z pohľadu socioprofesijnej štruktúry zamestnancov, analýza foriem komunikácie.
- **2024:** výskum reflexie návštevníkov podujatí na aplikované environmentálne opatrenia v múzeu, ich „viditeľnosť“ pre verejnosť, hodnotenie miery udržateľného turizmu, dotazníkový prieskum počas verejných podujatí, analýza reakcií na sociálnych sieťach.

.....

7. Názov: Spracovanie zbierkového fondu banského geológa Ľudovíta Cseha

Riešiteľ: Mgr. Peter Jancsy

Výstupy: článok, účasť na konferencii, príspevok v Zborníku SBM

Časový harmonogram:

Zbierka sa spracováva priebežne – ide o úlohu dlhodobú (desať a viac rokov), písomný výstup článok o Csehovej zbierke a vzorkách z Dubníka. rkp. pripravený začiatkom roku 2023.

V druhom kvartáli roku 2023 sa kvôli riešeniu následkov požiaru a zneprístupneniu vzoriek v riešení úlohy nepokračovalo. Pokračovanie v spracovávaní fondu bude realizované po inventúre zachránených zbierok a ich prehľadnom umiestnení v depozitári (dočasnom alebo stálom).

Kvôli rozsahu prác možno predpokladať celkové spracovanie fondu až v roku 2034.

- **2023:** spracovávanie fondu, predbežné výstupy: články, vystúpenie na konferencii
- **2024:** pokračovanie v spracovávaní fondu, výstupy: článok o výskume v Zborníku SBM, ktorý bude venovaný Csehovej zbierke

.....

8. Názov: Múzeum v kontexte súčasných kríz (pracovný názov)

Anotácia: Výskum sa zaoberá inštitúciou múzea v kontexte súčasných globálnych kríz, medzi ktoré patrí pandémia koronavírusu, inflácia, energetická kríza, vojna na Ukrajina a pod. Súčasťou výskumu je reflexia ďalších problémov a výzvam, ktorým múzeá v súčasnosti čelia: sponzorstvo a artwashing, prekarizácia, globalizácia, dekolonizácia, reprezentácia nezápadných kultúr, zastúpenie ženských umelkýň a kvír komunity, digitalizácia, kríza identity a pod. Cieľom výskumu je analýza, ako múzeá reagujú na súčasné spoločensko-politické problémy sveta.

Riešiteľ: Mgr. Mária Janušová

Výskumné lokality: Múzeá a galérie na Slovensku a v zahraničí, online prostredie

Teoretické východiská: múzejné štúdiá, kritická teória múzea, nová muzeológia, digitálne múzeum, budúcnosť múzea

Metodológia: heuristika, online prieskumy, terénny výskum, oral history

Význam a potreba výskumu: Prínosom výskumu bude aktuálny diskurz v oblasti muzeológie a príbuzných odborov, zmapovanie súčasných problémov alebo výziev, ktorým múzeá v súčasnosti čelia.

Výstupy: odborný článok

Časový harmonogram:

- **2023:** štúdium odbornej literatúry, online prieskumy, výskum v teréne, stretnutia s odborníkmi z teórie a praxe

- **2024:** tvorba a publikovanie odborného článku

.....

9. Názov: Rod Grueber a jeho pôsobenie v Banskej Štiavnici

Anotácia: Na základe štatútu SBM je jedným z poslání múzea mapovanie regionálnych dejín Banskej Štiavnice. Je však skutočnosťou, že viaceré kapitoly z dejín mesta sú doposiaľ slabo spracované alebo vôbec nezmapované. Platí to aj o meštianskych rodoch a mestskom patriciáte.

Slovenské banské múzeum v nedávnej minulosti získalo digitálne snímky historických dokumentov, ktoré sa nachádzajú v súkromnej zbierke priamych potomkov banskoštiavnického meštianskeho rodu Grueber. Už z nepočtených zmienok v historiografii je evidentné, že ide o významný meštiansky rod. Navyše niektoré indície z listín v súkromnej zbierke nasvedčujú tomu, že niektorí členovia rodiny sa angažovali v banskom podnikaní.

Na základe vyššie uvedených skutočností sa ukazuje, že zmapovanie dejín rodu Grueber môže priniesť cenné poznatky o banskoštiavnických mestských elitách i o úlohe a postavení mestského patriciátu v banskom hospodárstve. Špecifickými cieľmi výskumu je pátranie po pôvode rodu a špecifikácia jeho spätosti s baníctvom.

Riešiteľ: Mgr. Tomáš Pastucha, PhD.

Výskumné lokality: Banská Štiavnica

Výstupy: štúdiá alebo odborný článok

Metodológia: priama metóda, nepriama metóda, induktívna metóda, deduktívna metóda, progresívna metóda, biografická metóda, metóda sondy

Časový harmonogram:

2023: heuristika literatúry, archívny výskum, štúdiá

Finančné zabezpečenie úlohy: Slovenské banské múzeum

Kľúčová bibliografia:

ÁLDÁSY, Antal. *A Magyar Nemzeti Múzeum Könyvtárának Czimjegyzéke. II. Czímereslevelek*. Budapest : Kiadja a Magyar Nemzeti Múzeum Könyvtára, 1904. 494 s.

BENOVIC, Karol – ČELKO, Mikuláš – GOGA, Štefan – IVANIČ, Ján – LABUDA, Jozef – LONGAUER, Jozef. *Banskoštiavnická kalvária 1751 – 2001*. Banská Štiavnica : Rímskokatolícka cirkev Banská Štiavnica, 2001, 80 s. ISBN 80-968620-0-6.

ČIČAJ, Viliam – KEVEHÁZI, Katalin – MONOK, István – VISKOLCZ, Noémi. *A bányavárosok olvasmányai (Besztercebánya, Körmöcbánya, Selmezbánya) 1533 – 1750*. Budapest – Szeged : OSZK – Scriptum Rt., 2003, 570 s. ISBN 963-200-468-X.

DURBÁK, Milan. *Odkazy minulosti II. Banské technické a kultúrne pamiatky lokality UNESCO Banská Štiavnica a Štiavnické Bane*. Banská Štiavnica : Banskoštiavnicko-hodrušský banícky spolok Banská Štiavnica, 2019, 191 s. ISBN 978-80-973265-1-7.

FALLENBÜCHL, Zoltán. *Állami (Királyi és császári) tisztségviselők a 17. századi Magyarországon*. Budapest : Osiris kiadó, 2002, 377 s. ISBN 963-200-458-2.

FEDERMAYER, Frederik. Meštianska heraldika na Slovensku. In: HAUTOVÁ, Júlia – VRTEL, Ladislav (eds.). *Občianska heraldika / Civil heraldry*. Martin : Slovenská genealogicko-heraldická spoločnosť, 2002, s. 13 – 47. ISBN 80-968717-2-2.

FEDERMAYER, Frederik. Wappenbuch R. J. Helmersa – prameň k heraldickému výskumu ranonovovekých spoločenských elit stredoslovenských banských miest. In: LACKO, Miroslav (zost.). *Montánna História 10, 2017 – 2018*. Bratislava : Slovenská spoločnosť pre sociálne a hospodárske dejiny, 2019, s. 10 – 33. ISBN 978-80-970973-7-0.

HERČKO, Ivan. *Osobnosti Banskej Štiavnice a okolia*. Banská Štiavnica : Slovenské banské múzeum, 1995, 294 s. ISBN 80-85579-13-8.

HIDVÉGHY, Árpád. *A Selmeczi kálvária*. Selmezbánya : Nyomatott Joerges Ágost özv. és fia Könyvnyomóján, 1900, 222 s.

CHALUPECKÝ, Ivan. Postavenie banského majstra vo východoslovenských banských mestách v 15. – 16. storočí. In: MARSINA, Richard (zost.). *Banské mestá na Slovensku*. Martin : Osveta, 1990, s. 139 – 145. ISBN 80-217-0191-9.

JANKOVIČ, Vendelín. *Dejiny Jezuitov v Banskej Štiavnici : príspevok k náboženským dejinám mesta od XVI do konca XVIII storočia*. Bratislava : Filozofická fakulta, 1941, 127 s.

MÜLLER, Karel. Tři nové uherské armálesy v Opavě. In: *Genealogicko-heraldický hlas*, 2003, roč. 13, č. 1, s. 41 – 45. ISSN 1335-0137.

NAGY, Iván. *Magyarország családai czimerekkel és nemzékrendi táblákkal, Hatodik kötet*. Pest : Kiadja Ráth Mór, 1860, 568 s.

NAGY, Iván. *Magyarország családai czimerekkel és nemzékrendi táblákkal, Negyedik kötet*. Pest : Kiadja Ráth Mór, 1858, 504 s.

PROBSZT, Günther Frh. von. *Das deutsche Element im Personal der niederungarischen Bergstädte*. München : Oldenbourg, 1958. 176 s.

RATKOŠ, Peter. *Príspevok k dejinám banského práva a baníctva na Slovensku*. Bratislava : Slovenská akadémia vied a umení, 1951, 174 s.

SCHMIDT, Franz Anton (ed.). *Chronologisch systematische Sammlung der Berggesetze der österreichischen Monarchie. Fünfter Band. Vom Jahre 1656 bis 1708*. Wien : Sollinger, 1835, 817 s.

SIEBMACHER, Johann. *Bürgerliches Wappenbuch oder des Grossen u. allgemeinen Wappenbuches. Fünfter Band, Theil IV*. Nürnberg : Verlag v. Bauer & Raspe, 1901, 105 s.

Spravodaj Krajského strediska štátnej pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody v Banskej Bystrici 12. Banská Bystrica: 1969, 79 s.

SZEMÁN, Attila. Dísz bányászkalapácsok és -ékek a Magyar Nemzeti Múzeum Gyűjteményében. In: *Folia Historica XXI*, 1998–1999, s. 117 – 163. ISSN 0133-6622.

VOZÁR, Jozef. *Banský súd v Banskej Štiavnici 1497 – 1788, Dištriktuálny banský súd v Banskej Štiavnici 1788 – 1854, Inventár*. Bratislava : Slovenská archívna správa, 1965, 175 s.

VOZÁR, Jozef. *Kódex mestského a banského práva Banskej Štiavnice*. Košice : Banská agentúra, 2002, 69 s. ISBN 80-968621-2-X.

Archívne fondy:

Magyar nemzeti levéltár, Országos levéltár, A 57, Királyi Könyvek.

Slovenský národný archív – špecializované pracovisko Slovenský banský archív v Banskej Štiavnici, fond Banská komora Banská Bystrica (SNA – SBA, fond Banská komora BB).

Slovenský národný archív – špecializované pracovisko Slovenský banský archív v Banskej Štiavnici, fond Banský súd v Banskej Štiavnici 1497 – 1788 (SNA – SBA, fond Banský súd BŠ)

Slovenský národný archív – špecializované pracovisko Slovenský banský archív v Banskej Štiavnici, fond Hlavný komorskogrófsky úrad v Banskej Štiavnici (1001) 1524 – 1919 (1924) (SNA – SBA, fond HKG).

Súkromná zbierka, rodový archív rodu Grueber.

Štátny archív v Banskej Bystrici – pracovisko Archív Banská Štiavnica, fond Magistrát mesta Banská Štiavnica (ŠABB – ABŠ, fond MMBŠ).

Štátny archív v Banskej Bystrici, Zbierka cirkevných matrík (ŠABB, ZCM).

-----

10. Názov: Symboly baníckej práce zastúpené v archeologickom fonde SBM

Anotácia: Výskum demonštrujúci výskyt nálezov, ktoré priamo súviseli s baníckou činnosťou a vyskytovali sa v baníckej ikonografii. Súčasťou archeologického fondu SBM sú aj nálezy, ktoré priamo súviseli s baníckou činnosťou v oblasti stredného Slovenska no hlavne bezprostredného okolia Banskej Štiavnice. Určitá časť sa stala natoľko typickou pre toto odvetvie, že sa stala taktiež súčasťou baníckej ikonografie. Výskum tejto problematiky môže priniesť viacej svetla do témy histórie banskej činnosti v regióne. Medzi ciele patrí taktiež sumarizácia poznatkov a nálezov tohto druhu, ktoré boli v priebehu desiatok rokov až do dnes zbierané do fondu SBM. Vzhľadom na rozsah archeologického fondu múzea, ktorého súčasťou sú napríklad aj nálezy zo Španej doliny je vhodné časové aj územné vymedzenie materiálu. Výsledky by boli sprístupňované laickej i odbornej verejnosti aj pomocou virtuálnej archeológie. Daná téma je pre nového múzejného archeológa dobrou príležitosťou pre hlbšie oboznámenie sa s prevzatým fondom, no je taktiež možnosťou pre dodatočnú analýzu zaujímavých nálezov, ktoré sú desiatky rokov súčasťou menovaného fondu. Nakoľko sa jedná o prácu s už nadobudnutým materiálom, nie je nutná terénna časť archeologického výskumu a s ňou spojené či už finančné náklady alebo personálne požiadavky.

Riešiteľ: Mgr. Tadeáš Macko

Metodológia: Práca s heterogénnou vzorkou nálezov, sumarizácia, analýza jednotlivých predmetov, datovanie a lokalizácia výskytu na bývalých archeologických náleziskách v regióne. Práca s materiálom bez nutnosti terénneho výskumu.

Význam a potreba výskumu: Nové poznatky k žiadanej téme baníctva v dávnejšej minulosti a používaní nástrojov, ktoré sa stali symbolmi baníctva. Možnosť (do)publikovania doposiaľ nezverejnených nálezov. Sprostredkovanie vybraných výstupov širokej verejnosti

Výstupy: dva odborné články (2023, 2024 publikované v Zborníku SBM), min. päť 3D modelov vo formáte videa sprístupnených online platformou pre širokú verejnosť, podľa možnosti aj dva popularizačné články (Montanrevue, historickyweb, historická revue ...)

Časové vymedzenie materiálu: primárne vrcholný a neskorý stredovek, v menšom množstve predchádzajúce obdobia. Ranný novovek sa tu stáva hornou hranicou datovania, nasledujúce obdobia nebudú objektom výskumu.

Územné vymedzenie materiálu: Banská Štiavnica a príslušné obce. Mimo toto územie budú z dôvodu rozsahu témy spracované iba výnimočné nálezy, ktoré je vhodné publikovať.

Finančné zabezpečenie úlohy: Slovenské banské múzeum (vďaka metodike sa nepredpokladajú špecifické finančné náklady)

Personálne zabezpečenie úlohy: riešiteľ Mgr. Tadeáš Macko

Časový harmonogram:

- **2023:** zoznámenie sa s fondom, v štvrtom kvartáli prvé výstupy: vyhotovenie odborného článku (možnosť publikovania v najbližšom vydaní Zborníku SBM), propagačný materiál: virtuálna archeológia: prvý 3D model nálezu sprístupnený širokej verejnosti pomocou online platformy

- **2024:** vyhotovenie jedného odborného a podľa možnosti aj dvoch popularizačných článkov, ktoré budú informovať o výsledkoch výskumu. Propagačný materiál: virtuálna archeológia - sprístupnenie ďalších štyroch modelov širokej verejnosti.

Kľúčová bibliografia:

BARTOŠ, M., 2004: Středověké dobývání v Kutné Horě. Mediaevalia archaeologica 6. Praha – Brno – Plzeň, s. 157–201.

BÁTORA, J., 1988: Praveké a včasnostredoveké osídlenie Hontu. In: BOTÍK, J., Hont : tradície ľudovej kultúry. Martin : Osveta.

BIELENIN, K. – SULIGA, I., 2008: The ancient slag-pit furnace and the reduction process in the of new archaeological concept and metallurgical research. Metallurgy and foundry engineering 34, s. 53–78.

BELJAK, J., 2005: Púchovská kultúra a Germáni na Pohroní v staršej dobe rímskej. In: DROBERJAR, E. – LUTOVSKÝ, M. (eds.): Archeologie barbarů 2005. Praha, s. 257-272.

BELJAK, J. – KUČEROVÁ, K., 2015: Vývoj osídlenia na strednom Pohroní od doby laténskej do včasného stredoveku. Štud. Zvesti AÚ SAV 57, s. 7-56.

BELJAK, J. - MITÁŠ, V. – PAŽINOVÁ, N., 2016: Archeologické prieskumy stredného Poipia a stredného Pohronia. Archeologické výskumy a nálezy na Slovensku 2011, 2016, 47–53.

CENGEL, P., 2003: Niektoré poznatky o výrobe a spracovaní železa v stredoslovenskej banskej oblasti. In: LABUDA, J. – MATEJKOVÁ, A. (ed.) História hutníctva v stredoslovenskej banskej oblasti. Banská Štiavnica, 26–30.

ČELKO, M., 2002: Banská Štiavnica za včasného a rozvinutého feudalizmu. In LICHNER, M. et al. Banská Štiavnica: svedectvo času. Banská Bystrica : Štúdio Harmony. ISBN 80-968547-8-X, s. 30-49.

- ČELKOVÁ, M., 1995: Banícke ikonografické nehnuteľné pamiatky na Slovensku (1.časť). Zborník Slovenského banského múzea 17, 1995, 173–200.
- ČELKOVÁ, M., 1997: Banícke ikonografické nehnuteľné pamiatky na Slovensku (2. časť). Zborník Slovenského banského múzea 18, 1997, 165–196.
- DEBNÁR, P., 2019: Terénne reliktý po pálení drevného uhlia v katastri obce Babiná. In: DANIELOVÁ, B. – FURMAN, M.(eds.): Výsledky nových archeologických výskumov na strednom Slovensku III–IV. Dolný Kubín – Bratislava 2020, 174–181.
- DEBNÁR, P., 2014: Terénne reliktý spojené s ťažbou a výrobnou činnosťou v pásme Štiavnických vrchov, Javoria a Pliešovskej kotliny : diplomová práca. Nitra : Filozofická fakulta UKF.
- DENKOVÁ, Z. (ed.), 2013: Tajomstvo baníckeho kladivka a železka (súbor textov a ilustrácií rovnomennej výstavy). Banská Štiavnica : Slovenské banské múzeum, 2013, 38 s.
- GINDL, J., 1967: Zo starších dejín železiarstva na strednom Slovensku. Historický sborník kraja 3, 1967, 74–89.
- GINDL, J., 1969: Tradičné metódy rozpojovania hornín v stredoslovenskom rudnom baníctve. In: J. Tibenský (ed.): Z dejín vied a techniky na Slovensku V. Bratislava 1969, 95–124.
- GREISEL, M., 2016:Slovenské banské mestá a obce. In: Montanrevue : časopis o baníctve a bansko-historickom dedičstve 1. Roč. 9, č. 2 (2016), s. 12-17
- HANULIAK, M., 2002: Sídliškový objekt z Ilije, AVANS 2001, 61.
- HRUBÝ, P. 2011: Jihlava – Staré Hory. Archeologický výskum stredovekého dŕlního, úpravnického a obytného areálu v letech 2002–2003. Praha – Brno 2011.
- LABUDA, J., 1988: Nové poznatky archeologického výskumu banskoštiavnického regiónu. In NEKUDA, V. (ed.). Archaeologia historica 13. Brno : Muzejní a vlastivědná společnost, s. 31-34.
- LABUDA, J., 2000: Pozoruhodné nálezy zo Starého mesta v Banskej Štiavnici. In: NEKUDA, V. (ed.). Archaeologia historica 25. Brno : Muzejní a vlastivědná společnost, ISBN 80-7275-002-X, s. 7-24.
- LABUDA, J., 2002: Počiatky osídlenia Banskej Štiavnice a blízkeho okolia od praveku po koniec 12. storočia. In LICHNER, M. et al. Banská Štiavnica : Svedectvo času. Banská Štiavnica : Mesto Banská Štiavnica, ISBN 80-968547-8-X, s. 26-29.
- LABUDA, J., 2004: Najstarší nález baníckeho fokoša zo Starého mesta v Banskej Štiavnici. In LABUDA, Jozef (ed.). Zborník Slovenského banského múzea 20. Banská Štiavnica : Slovenské banské múzeum, ISBN 80- 85579-30-8, s. 7-12.
- LABUDA, J., 2009: Baníci a vojaci na Starom meste v Banskej Štiavnici – doklady materiálnej kultúry. In: MATEJKOVÁ, A. (ed.). Zborník Slovenského banského múzea 22. Banská Štiavnica : Slovenské banské múzeum, ISBN 978-80-85579-43-7, s. 9-22.
- LABUDA, J. - TÚNYI, I., 2012: Archeomagnetické stanovenie veku trosky zo Starého mesta pri Banskej Štiavnici. In LABUDA, J. (ed.). Argenti fodina 2011 : zborník prednášok z medzinárodnej konferencie Argenti fodina 2011. Banská Štiavnica : Slovenské banské múzeum, ISBN 978- 80-89151-31-8, s.10-12.
- LABUDA, J., 2013: Výskum hradnej kaplnky v lokalite Staré mesto v Banskej Štiavnici. In: MĚŘÍNSKÝ, Z. (ed.). Archaeologia historica 38/2. Brno : Masarykova univerzita, s. 455-462.

LABUDA, J. 2016: Glanzenberg v Banskej Štiavnici. Archeologický výskum zaniknutej lokality. Banská Štiavnica.

LABUDA, J., 2018: Stredoslovenský banský región v období vrcholného stredoveku. In: BELJAK-PAŽINOVÁ, N. - BORZOVÁ, Z. (eds.) Stredné Slovensko v období stredoveku. Vývoj osídlenia regiónu pred udelením mestských privilégií mestu Zvolen. Zvolen. 170-179.

LABUDA, J., 2019. Zrod Baníctva. Osídľovanie banských regiónov z pohľadu archeológie. In: Historická revue 9, Ročník XXX, Bratislava, s.6-11.

MÁCELOVÁ, M., 2013: Slovania vo Zvolenskej kotline. Kraków.

MALINIÁK, P., 2009: Človek a krajina Zvolenskej kotliny v stredoveku . Banská Bystrica : Univerzita Mateja Bela , 2009, ISBN 978-80-8083-914-7

MARSINA, R. (ed.). 1990: Banské mestá na Slovensku. Martin : Osveta, ISBN 80-217-01919

POLLA, B., 1958: K problematike vzniku Starého mesta a Banskej Štiavnice. In Slovenská archeológia, roč. 6, č. 2, s. 453-477.

REHREN, T.- PERNICKA, E., 2008: Coins, artefacts and isotopes— Archaeometallurgy and Archaeometry. In: Archaeometry 50(2)

TÓTHOVÁ, Š., 1990: Výsledky archeologického výskumu v Banskej Štiavnici. In: Banské mestá na Slovensku. Zborník príspevkov zo sympózia, 50–66. Žiar nad Hronom.

VARSÍK, B., 1984: Z osídlenia západného a stredného Slovenska v stredoveku. Bratislava : Veda.

.....

11. Názov: Hornouhorské bane ako významná železorudná základňa stredoeurópskych železiarní: dejiny železorudného závodu Mária huta v majetku Třineckých železiarní v rokoch 1882–1945. (pracovný názov)

Anotácia: Banský závod Mária huta v obci Žakarovce na Spiši patrila koncom 19. a v prvej polovici 20. storočia medzi päť najväčších a najproduktívnejších baní na ťažbu železnej rudy na území Slovenska. Problematika ťažby a následného exportu železných rúd zahraničnými spoločnosťami z územia Uhorska nie je dodnes v slovenskej ani českej historiografii náležite spracovaná. Vedecký výskum bude preto zameraný na celkovú analýzu budovania, výstavby a nasledovného vývoja závodu Mária huta, a to od kúpy banského a hutného majetku v okolí Žakaroviec Těšínskou komorou od rodiny Menesdorfovcov v roku 1882 do obdobia jeho zániku v roku 1944 a následnému presunu banskej činnosti do oblasti Perlovej doliny pri Gelnici. Nosnou štruktúrou práce bude historický, stavebný, technický a ekonomický vývoj bane zasadený do uhorských hospodárskych a sociálnych dejín a procesu priemyselnej revolúcie v montánnom a železiarskom priemysle v Uhorsku. Dôležitý bude aj vývoj banskej techniky a technológie, sociálna problematika, štrajkové a úrazové aspekty výroby, sieť dodávateľov a odberateľov rudy a iných materiálov, či v neposlednom rade aj význam spišskej rudy pre predlitavské/české železiarne. Výsledky výskumnej úlohy budú priebežne publikované v odborných periodikách na Slovensku i v zahraničí.

V ďalšej etape výskumnej úlohy bude tematika rozšírená o historický vývoj druhého železorudného závodu, ktorý Třinecké železiarne na slovenskom území vlastnili – závodu v Bindte pri Hnilčíku. Jeho dejiny už boli riešiteľom úlohy spracované v bakalárskej, diplomovej práci a tiež vo viacerých štúdiách v slovenských a českých časopisoch i zborníkoch. Závery z týchto prác budú následne prepojené s problematikou závodu v Mária hute a predstavené v ucelenej podobe formou rigorózneho práce

riešiteľa úlohy a následne formou odbornej vedeckej monografie zameranej na podnikanie Třineckých železiarní na slovenskom území, postupnom budovaní vlastnej železorzudnej základne a exportu železných rúd.

Riešiteľ: Mgr. Lukáš Patera

Výskumné lokality: Žakarovce, Gelnica, Banská Štiavnica, Opava, Ostrava, Hnilčák, Spišská Nová Ves, Štefanská huta a iné

Teoretické východiská: dejiny baníctva v uhorskom priestore druhej polovice 19. a prvej polovice 20. storočia, dejiny železiarstva v Predlitavsku a Hornom Sliezske, dejiny dopravy, budovanie železničnej siete, rozvoj banskej techniky a technológií, vývoj priemyselnej revolúcie v Uhorsku

Metodológia: heuristika, pramenný výskum (výskum archívnych fondov, múzejných zbierok, výskum v teréne, odbornej literatúry a pod.), analýza a zhodnotenie prameňov, komparácia (porovnanie s inými bankskými závodmi, hospodárskou situáciou Třineckých železiarní a majiteľa závodov, tj. Těšínskou komorou, resp. Rakúskou bankskou a hutnou spoločnosťou, po r. 1923 Banskou a hutnou spoločnosťou)

Výstupy:

Vedecké a odborné výstupy – štúdie, články, účasť na konferencii, rigorózna práca, vedecká monografia

Časový harmonogram:

- **2023-2024:** archívny výskum, výskum v zb. fondoch SBM, štúdium literatúry, výstup (účasť na konferencii, štúdia, článok)
- **V roku 2025 by Plán vedeckého výskumu na nové/ďalšie obdobie nadväzoval na začatý výskum:**
- **2025:** archívny výskum, výstup (účasť na konferencii, štúdia, článok)
- **2025-2026:** záverečný výstup (rigorózna práca, vedecká monografia)

Finančné zabezpečenie úlohy: Slovenské banské múzeum, Ostravská univerzita, Moravskoslezský kraj.

- SBM: mzdové náklady, náklady na výskumnú činnosť v archívoch a múzeach na Slovensku (návšteva archívov – Banská Štiavnica, Levoča, Spišská Nová Ves; návšteva múzeí – Rožňava, Gelnica) a v Českej republike (návšteva archívov – Ostrava, Opava), náklady na reprodukcie archívnych dokumentov, cestovné náklady
- OsU: finčné náklady pokrývané z prebiehajúcich alebo schválených projektov.
- MSK: financie zo schváleného a bežiacieho Dotačného programu Podpora vedy a výskumu v MSK 2021, projektu s názvom Podpora talentovaných študentů doktorského studia na OU V., ev. č. smlouvy 00280/2022/RRC.

Kľúčová bibliografia a pramene:

BELLÁKOVÁ, Eva. Architektúra historických železiarní na Slovensku 1815–1948. Bratislava 2018.

EDVI ILLÉS, Aladár. A magyar vaskőbányászati és vaskohászat ismertetése, Budapest 1900.

GAWRECKI, Dan et al. Průmyslové oblasti Slovenska za kapitalismu (1780–1945). Opava 1983.

CHYLÍK, Jiří. Železářský průmysl na Těšínsku do r. 1905. Slezský sborník 48, 1950, s. 446–466.

- HAPÁK, Pavel. Dejiny železiarskeho priemyslu na Slovensku v rokoch 1848–1867, Bratislava 1962.
- JANČURA, Marián. Baníctvo mesta Spišská Nová Ves. Spišská Nová Ves 2010.
- JANČURA, M. Baníctvo hnilčického Bindtu (Prehľadová štúdia). In: Lacko, Miroslav (ed.): Montánna história 4, 2011, s. 126–155.
- JANČURA, M. Súkromné podnikanie v baníctve na Spiši v 18. a 19. storočí. Spiš – vlastivedný zborník 8, 2016, s. 38–71.
- JANČURA, M. Hnilčík – Sprievodca tajomstvami podzemia. Hnilčík 2019.
- JANČURA, M. Hospodársky prínos súkromného podnikania v medenorudnom baníctve na Spiši v 18. a 19. storočí. In: Lacko, Miroslav et al: Montánna história 10, 2017–2018, s. 118–175.
- KERPELY, Antal. Das Eisenhüttenwesen in Ungarn, sein Zustand und seine Zukunft. Schemnitz 1872.
- KLADIVÍK, Eugen. História železoruďného závodu Máriahuta vo vlastníctve Banskej a hutnej spoločnosti – s dôrazom na vývoj banskej techniky v rokoch 1906–1945. In: Lacko, Miroslav (ed.): Montánna história 3, 2010, s. 202–245.
- KOLEKTÍV. Sborník Spojeného banského revíru pre Slovensko a Podkarpatskú Rus. Bratislava 1938.
- MAGULA, Rudolf. K vývoju mechanického vŕtania v spišsko-gemerskom rudnom baníctve do roku 1945. Z dejín vied a techniky na Slovensku 5, 1969, s. 243–278.
- MAGULA, R. Vývoj úpravy rúd v Spišsko-gemerskom rudohorí v rokoch 1850 až 1945. Z dejín vied a techniky na Slovensku 11, 1985, s. 87–119.
- MAGULA, R. Energetické zdroje v rudných baniach Spišsko-gemerského rudohoria v rokoch 1850 až 1938. Zborník Slovenského banského múzea 12, 1985, s. 165–189.
- MAGULA, R. Systémy dopravy banských produktov v rudných baniach východného Slovenska v rokoch 1850–1938. Veda a technika v dejinách Slovenska 6, Liptovský Mikuláš 1993, s. 44–69.
- MAGULA, R. Z histórie baníctva Banskej a hutnej spoločnosti v Bindte v rokoch 1856–1939. In: Lacko, Miroslav (ed.): Montánna história 2, 2009, str. 328–343.
- MARKOVIČ, Ján et al. 25 rokov Železoruďných baní Spišská Nová Ves. Košice 1970.
- MAZŮREK, Jaroslav: Baníctvo na Slovensku v rokoch 1854–1938. Hospodársky, sociálny a politický vývoj. Martin 2000.
- NĚMEC, Zdeněk. Rudné baníctvo na Slovensku v rokoch 1918–1945. Bratislava – Košice 1967.
- PATERA, Lukáš: Dejiny unikátnej úzkorozchodnej železnice Bindt – Markušovce. In: Lacko, Miroslav (ed.): Montánna história 7, 2015, s. 314–341.
- PATERA, L. Banská a hutná spoločnosť a jej závody na Slovensku. Montanrevue 1, 2016, s. 22–23.
- PATERA, L. Derniéra jedného závodu: Posledné roky prevádzky železoruďnej bane Bindt pri Hnilčíku (1930–1939). Z minulosti Spiša, roč. XXV, 2017, s. 117–146.
- PATERA, L. Železoruďná baňa Bindt v ére Banskej a hutnej spoločnosti (1906–1939). Ostravská univerzita: Bakalárska práca. Ostrava 2018.

- PATERA, L. Železorzudná baňa Bindt v ére Kniežacej Těšinskej komory (1854–1905). Ostravská univerzita: Diplomová práca. Ostrava 2020.
- PATERA, L. Vznik a vývoj banských úzkorozchodných železníc v spišsko-gemerskej banskej oblasti. Zborník Oravského múzea XXXV, 2018, s. 60–85.
- PITRONOVÁ, Blanka. K otázce vzniku a počátečního vývoje Třineckých železáren. In: Zahradník, S. (ed.): Z dějin Třineckých železáren. Praha 1970, s. 9–28.
- PITRONOVÁ, B. Vznik Báňské a hutní společnosti. Slezský sborník 75, 1977, s. 81–97.
- REMPORT, Zoltán. A Kárpát-medence vasgyártása a neoabszolutizmus korában (1850–1867). Budapest 2003.
- REMPORT, Z. Magyarország vasgyártása a dualizmus korában (1867–1918). Budapest 2005.
- SCHMIEDL, J. – WEIGNER, L. (edd.): Dejiny hutníctva na Slovensku. Košice 2006.
- STOČES, Bohuslav. Dvacet pět let Báňské a hutní společnosti. Praha 1931.
- ŠARUDYOVÁ, Mária. Topografia železiarní na Slovensku v 19. storočí. Košice 1989.
- WAHLNER, Aladár. Magyarország bányá- és kohóipara 1901-évben. In Bányászati és kohászati lapok (ďalej len BKL), Budapest 15. november 1902, roč. 35, č. 22, s. 448–464.
- WAHLNER, Aladár. Magyarország bányá- és kohóipara 1902. évben. In BKL, Budapest 15. október 1903, roč. 36, II. zväzok, č. 20, s. 505–537.
- WAHLNER, Aladár. Magyarország bányá- és kohóipara 1903. évben. In BKL, Budapest 15. október 1904, roč. 37, II. zväzok, č. 20, s. 499–521.
- WAHLNER, Aladár. Magyarország bányá- és kohóipara 1904. évben. In BKL, Budapest 15. október 1905, roč. 38, II. zväzok, č. 20, s. 473–510.
- WAHLNER, Aladár. Magyarország bányá- és kohóipara 1905. évben. In BKL, Budapest 15. december 1906, roč. 39, II. zväzok, č. 24, s. 725–851.
- WAHLNER, Aladár. Magyarország bányá- és kohóipara 1906. évben. In BKL, Budapest 15. december 1907, roč. 40, II. zväzok, č. 24, s. 705–870.
- WAHLNER, Aladár. Magyarország bányá- és kohóipara 1907. évben. In BKL, Budapest 15. december 1908, roč. 41, II. zväzok, č. 24, s. 697–862.
- WAHLNER, Aladár. Magyarország bányá- és kohóipara 1908. évben. In BKL, Budapest 15. december 1909, roč. 42, II. zväzok, č. 24, s. 719–896.
- WAHLNER, Aladár. Magyarország bányá- és kohóipara 1909. évben. In BKL, Budapest 15. december 1910, roč. 43, II. zväzok, č. 24, s. 737–923.
- WAHLNER, Aladár. Magyarország bányá- és kohóipara 1910. évben. In BKL, Budapest 15. december 1911, roč. 44, II. zväzok, č. 24, s. 755–946.
- WAHLNER, Aladár. Magyarország bányá- és kohóipara 1911. évben. In BKL, Budapest 15. december 1912, roč. 45, II. zväzok, č. 24, s. 753–1019.
- WAHLNER, Aladár. Magyarország bányá- és kohóipara 1912. évben. In BKL, Budapest 15. december 1913, roč. 46, II. zväzok, č. 24, s. 705–1064.

WAHLNER, Aladár. Magyarország bánya- és kohóipara 1913. évben. In BKL, Budapest 15. jún 1915, roč. 48, I. zväzok, č. 12, s. 353–772.

WAHLNER, Aladár. Magyarország bánya- és kohóipara 1914. évben. In BKL, Budapest 15. jún 1916, roč. 49, I. zväzok, č. 12, s. 387–852.

WAHLNER, Aladár. Magyarország bánya- és kohóipara 1915. évben. In BKL, Budapest 1. júl 1917, roč. 50, II. zväzok, č. 13, s. 1–476.

ZAHRADNIK, Stanislav: Třinecké železárny v 19. století. Opava 1961.

ZAHRADNIK, S.: Třinecké železárny: Období Báňské a hutní společnosti 1906–1938. Praha 1969.

ZÁMORA, Pavel (ed.). Dejiny baníctva na Slovensku. Diel 1. Košice 2003.

ZAŘICKÝ, Aleš. Ve stínu těžních věží. Historie dobývání kamenného uhlí v petřvaldské dílčí pánvi od počátku prospektorské činnosti do roku 1906. Ostrava 2004.

ZAŘICKÝ, A. Rothschildové a ti druzí aneb Dějiny velkopodnikání v Rakouském Slezsku před první světovou válkou. Ostrava 2005.

Hlavné archívne fondy:

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (ďalej len MV-SR), Slovenský národný archív, špecializované pracovisko Slovenský banský archív v Banskej Štiavnici,

- Fond Banská a hutnícka spoločnosť, banská správa Mária huta, 1790–1949
- Fond Banská a hutná spoločnosť, banské riaditeľstvo v Moravskej Ostrave 1881–1946
- Fond Banský kapitanát v Spišskej Novej Vsi, 1855–1933 I.
- Fond Banský kapitanát v Spišskej Novej Vsi, 1867–1934 II., Mapy a plány
- Fond Banský komisariát v Gelnici, 1855–1924
- Fond Obvodný banský úrad v Spišskej Novej Vsi, 1940–1959
- Fond Revírny banský úrad v Spišskej Novej Vsi, 1934–1940
- Fond Vládny komisariát pre banské a hutnícke záležitosti v Bratislave, 1919–1933
- Fond Železorudné bane n. p., Spišská Nová Ves, 1775–1945, Plány banských závodov do znárodnenia
- Fond Železorudné bane v Spišskej Novej Vsi, 1775–1945 I. a II., Mapy banských závodov do znárodnenia

MV-SR, Štátny archív v Prešove – špecializované pracovisko Spišský archív v Levoči,

- Fond Župa spišská, 1860–1922
- Fond Krajský súd v Levoči, 1872–1949
- Fond Krajský súd v Levoči III., Manipulačné obdobie 1924–1949
- Fond Štátny stavebný úrad v Levoči, 1861–1922

- Fond Verejnosprávny výbor Spišskej župy, 1876–1918
- Fond Služnovský úrad v Levoči, 1850–1922

MV-SR, Štátny archív v Košiciach – pracovisko Štátny archív v Spišskej Novej Vsi,

- Fond Magistrát mesta Spišská Nová Ves, 1250–1922
- Fond Okresný úrad v Spišskej Novej Vsi

Zemský archív v Opave, Česká republika,

- Fond Báňská a hutní společnost – Generální ředitelství, 1906–1946
- Fond Knížecí komora těšínska, 1439–1922

Archív OKD v Ostrave, Česká republika,

- Fond Báňská a hutní společnost a. s., báňské ředitelství Moravská Ostrava
- Fond Osobní karty bývalé Báňské a hutní společnosti